

Svenske prædiketekster 1860

– sammenholdt med dansk udkast fra 1880 til nye prædiketekster

I 1885 fik Den Danske Folkekirke nogle nye prædiketekster, som skulle supplere de gamle højmesseperikoper med rødder tilbage til oldkirken. De blev i første omgang trykt som et særskilt tillæg til alterbogen: *Anden Række. Prædiketekster til Kirkeaarets Søn- og Helligdage* (Kjøbenhavn: Gyldendal 1885). Der var kun tale om prædiketekster. De nye tekster skulle ikke læses fra alteret, men kun fra prædikestolen, når de hvert andet år blev brugt som prædiketekster. Ved fuld højmesse blev der efter denne ordning i alle år fra alteret kun læst de gamle tekster. I en bekendtgørelse af 2. februar 1885 blev det formuleret som en regel, at »De gamle Evangelier skulle have Eneret ved Altertjenesten«.

I den forbindelse er der et par vigtige pointer: 1) at bibelteksterne i anden række oprindelig er valgt kun med henblik på at være prædiketekster, og 2) at teksterne er beregnet til at skulle bruges ved en gudstjeneste, hvor begge de to gamle perikoper blev læst/messet fra alteret. Reglerne for brugen af teksterne ændrede sig dog i 1897, men det ændrede ikke ret meget på det faktiske perikopevalg. Jeg har skrevet nærmere om det i en artikel i Dansk Teologiske Tidsskrift: »Evangelielæsningens placering og funktion i dansk højmesseordning« (DTT 84, 2021, s. 48-91).

Den svenske kirke havde allerede i 1860 fået en tilsvarende ordning, hvor der dog var to supplerende årgange, både en anden årgang og en tredje årgang med prædiketekster. Meget tyder på, at den danske række fra 1885 med nye prædiketekster var inspireret af den svenske ordning fra 1860.

Den svenske ordning i 1860 gik også ud på, at de to gamle perikoper altid skulle læses/messes fra alteret, og at de to nye årgange med prædiketekster kun skulle være prædiketekster, som blev læst fra prædikestolen i forbindelse med prædikenen. Man kan læse lidt nærmere i Carl Henrik Martlings *Svensk liturghistoria* (Verbum 1992, s. 203-206 og 216).

At den danske ordning er inspireret af den svenske ordning er ikke noget, som jeg har fundet ud af. Det skriver det lille arbejdsudvalg selv, som i 1880 efter opfordring fra tre præstekonventer fremlagde et *Udkast til en Række Prædiketekster til Brug ved Siden af den nuværende* (Kbh. 1880). Udkastet indledes med en redegørelse for udvalgets ledende grundsætninger. Her skriver de blandt andet: »Nærmere staaer vort Udvalg den svenske Kirkes ledende Grundsætninger ved forøgelsen af Prædiketeksterne i denne«. Jeg har aftrykt hele forordet

i et liturgisk notat nr. 21 fra december 2021 (<https://sejrupvilladsen.dk/LN-21.pdf>).

Et af udvalgets medlemmer, Johannes Clausen, der dengang var sognepræst i Horsens, havde to år tidligere udgivet en bog *Om Brugen af Guds Ord ved Gudstjenesten* (Kbh. 1878). Som bilag til denne bog trykker han oversigt »over de to nye Aargange Prædiketekster, som i 1862 ere indførte i den svenske Kirke til Afvexling med de gamle« (s. 45-58). At Johannes Clausen trykker en sådan oversigt tyder meget på, at det danske udvalg (eller i det mindste Johannes Clausen) har ladet sig inspirere af den svenske ordning fra 1860/1862.

At der også rent faktisk er tale om en ret stor overensstemmelse i perikopevalget mellem den danske ordning med nye prædiketekster fra 1885 og den svenske ordning fra 1860 vil fremgå af følgende tospaltede oversigt. Jeg har dog valgt i denne sammenhæng kun at inddrage evangelieteksterne og springe epistelteksterne over.

I første spalte anfører jeg de svenske evangelieperikoper fra 1860, sådan som de findes i en samtidig svensk salmebog. Titelbladet på salmebogens anden del lyder: *Den Svenska Evangelieboken jemte de, enligt Kongl. Kung. den 26 Okt. 1860, påbudna twenne årgångar nya Predikotexter* (Jönköping, trykt hos Strehlenert & Comp. 1863). Jeg anfører i denne spalte evangelieperikoperne til alle tre årgange: både den gamle første række, som læses ved alle gudstjenester, samt de to nye rækker (II og III). Til første række indeholder den svenske evangeliebog også en indledningskollekt, en epistel, nogle salmeforslag til salmen inden evangelielæsningen samt en afsluttende bøn. Disse tekster har jeg udeladt i oversigten; ligeledes også epistlerne til anden og tredje række. Min liste svarer ret nøje til Johannes Clausens fra 1878.

I anden spalte har jeg valgt at holde mig til det første danske udkast fra 1880, som blev udarbejdet af et lille udvalg på fire personer. De tre første var formænd for tre præstekonventer: J. Paludan-Müller (Roskilde), C. Rothe (København) og Johannes Clausen (Sydøstjylland). Den sidste var en sagkyndig medhjælp, som udvalget havde fået bemyndigelse til at inddrage, nemlig prof. Peder Madsen fra Københavns Universitet. Udkastet fra 1880 afviger ikke meget fra den autoriserede ordning i 1885, og når det drejer sig om at undersøge forholdet til den svenske ordning, er det efter min vurdering bedst at holde sig til førsteudkastet fra 1880. Jeg anfører kun evangelieteksterne og udelader epistelteksterne. Men karakteristisk er, at evangelieteksterne i udkastet anføres først, fordi det er dem, der skal prædikes over ved hovedgudstjenesterne.

I anden spalte med evangelieperikoperne fra det danske forslag fra 1880 har jeg fremhævet med fed typografi de perikoper, som også findes i den svenske ordning på samme dag i kirkeåret. Jeg ser i denne sammenhæng bort fra mindre forskelle i perikopelængde. Det drejer sig om et betydeligt antal dage i kirkeåret, mere præcist 29 dage.

Nogle af perikoperne i det danske forslag kan i den svenske ordning fra 1860 findes på andre dage i kirkeåret; dem har jeg ikke markeret med fed typografi. Hvis man regner dem med, er der yderligere 27 dage, hvor en perikope i den svenske ordning også er brugt i det danske forslag fra 1880. Men efter min vurdering kan det normalt ikke opfattes som et signifikant tegn på en sammenhæng, at den samme perikope bruges på to vidt forskellige dage i kirkeåret. Så mange velegnede perikoper til gudstjenestebrug er der heller ikke i de fire evangelier.

Efter den tospaltede tabel kommer der et afsnit med bemærkninger til perikopevalget til de enkelte søndage og helligdage i det danske udkast fra 1880. Jeg koncentrerer disse bemærkninger om forholdet til den svenske ordning fra 1860.

Desuden undersøger jeg, om og hvor de pågældende evangelieperikoper har været brugt i Missale Lundense fra 1514 (ML). Der er nu ikke noget, der tyder på, at det danske udvalg har inddraget et middelalderligt dansk missale i arbejdet, men de skriver selv, at de tvivlstilfælde oftere har »ladet den kirkelige Tradition fra Tider og Steder med en fyldigere Skriftbrug under Gudstjenesten være bestemmende for os«. Så jeg var interesseret i at se nærmere på forholdet til de gamle missaletekster.

Holger Villadsen
Sakskøbing, februar 2026

Sammenlignende oversigt i to spalter

<i>Svensk ordning 1860</i>	<i>Dansk udkast 1880</i>
1 Söndagen i Adventet I) Matt. 21,1-9 II) Joh. 18,36-37 III) Luk. 4,16-22	1ste Søndag i Advent: Luk. 4,16-30 (eller 16-21)
2 Söndagen i Adventet I) Luk. 21,25-36 II) Luk. 12,35-40 III) Luk. 17,20-30	2den Søndag i Advent: Matt. 25,1-13
3 Söndagen i Adventet I) Matt. 11,2-10 II) Matt. 11,11-19 III) Luk. 3,1-15	3di Søndag i Advent: Luk. 1,67-80
4 Söndagen i Adventet I) Joh. 1,19-28 II) Joh. 3,22-36 III) Joh. 5,31-39	4de Søndag i Advent: Joh. 3,22-36
Jule-Dag I) Joh. 1,1-14 & Luk. 2,1-20 II) Joh. 1,1-14 III) Matt. 1,18-25	1ste Juledag: Joh. 1,1-14 (eller 1-18)
Annan-Dag Jul I) Matt. 23, 34-39 II) Matt. 10,32-39 III) Matt. 2,13-18	2den Juledag: Matt. 10,32-39
Näste Söndagen efter Jul I) Luk. 2,33-40 II) Luk. 12,32 III) Matt. 2,19-23	Søndag efter Juul: Luk. 2,25-32
Nyårs-Dag I) Luk. 2,21 II) Joh. 14,13 III) Luk. 13,6-9	Nyaarsdag: Matt. 6,5-13
Näste Söndagen efter Nyårs-Dag I) Matt. 3,13-17 II) Joh. 1,19-34 III) Matt. 3,11-12	Søndag efter Nyaar: Matt. 2,13-18

Trettonde-Dag I) Matt. 2,1-12 II) Joh. 8,12 III) Matt. 12,15-21	Helligtrekongersdag: Matt. 2,1-12
1 Søndagen efter Trettonde-Dagen I) Luk. 2,42-52 II) Joh. 7,14-18 III) Matt. 12,46-50	1ste Søndag efter Helligtrekonger: Mark. 10,13-16 eller Mark. 6,1-6
2 Søndagen efter Trettonde-Dagen I) Joh. 2,1-11 II) Joh. 4,5-26 III) Luk. 19,1-10	2den Søndag efter Helligtrekonger: Luk. 19,1-10
3 Søndagen efter Trettonde-Dagen I) Matt. 8,1-13 II) Joh. 4,27-42 III) Matt. 8,14-17	3die Søndag efter Helligtrekonger: Luk. 17,5-10
4 Søndagen efter Trettonde-Dagen I) Matt. 8,23-27 II) Matt. 21,18-22 III) Matt. 14,22-36	4de Søndag efter Helligtrekonger: Matt. 14,22-33
5 Søndagen efter Trettonde-Dagen I) Matt. 13,24-30 II) Matt. 13,34-43 III) Mark. 4,26-29	5te Søndag efter Helligtrekonger: Matt. 13,44-52
	6te Søndag efter Helligtrekonger: = 27de Søndag efter Trinitatis. [Der foreslås ikke nye tekster]
Søndagen Septuagesima I) Matt. 20,1-16 II) Matt. 19,27-30 III) Luk. 17,7-10	Septuagesima: Luk. 19,11-27
Søndagen Sexagesima I) Luk. 8,4-15 II) Joh. 12,35-43 III) Matt. 9,36-10,16	Sexagesima: Mark. 4,26-32
Fastlags-Søndag I) Luk. 18,31-43 II) Joh. 12,23-33 2) Mark. 10,32-45	Fastelavnssøndag: Luk. 18,31-43
1 Søndagen i Fasten I) Matt. 4,1-11 II) Matt. 16,21-23 III) Luk. 10,17-20	1ste Søndag i Fasten: Luk. 22,24-32

2 Söndagen i Fastan I) Matt. 15,21-28 II) Luk. 7,36-50 III) Mark. 9,14-32	2den Søndag i Fasten: Luk. 18,1-8
3 Söndagen i Fastan I) Luk. 11,14-28 II) Joh. 7,19-31 III) Luk. 4,31-37	3die Søndag i Fasten: Mark. 9,17-29
Midfaste-Söndag I) Joh. 6,1-15 II) Joh. 6,24-36 III) Joh. 6,52-71	Midfaste Søndag Joh. 6,35-51
5 Söndagen i Fastan I) Joh. 8,46-59 II) Joh. 11,47-57 III) Joh. 8,31-45	[I Danmark bortfaldt denne dag i 1770 og blev erstattet af Mariæ bebudelsesdag].
[I den svenske evangeliebog anføres helligdagen til slut i en særlig gruppe med »Högtidsdagar«]	Mariæ Bebudelse: Luk. 1,46-56
Palm-Söndag I) 1. Kor. 11,23-29 II) Joh. 12,1-16 III) Luk. 22,14-22	Palmesøndag: Matt. 26,6-13 eller Joh. 12,1-8
[Dagen findes ikke i den svenske evangeliebog]	Skjærtorsdag: Joh. 13,1-15
Lång-Fredag I) Luk. 23,32-43	Langfredag: Lidelseshistorien
Påska-Dag I) Mark. 16,1-8 II) Joh. 20,1-10 III) Matt. 28,1-8	1ste Paaskedag: Joh. 20,1-18
Annan Dag Påska I) Luk. 24,13-35 II) Joh. 20,11-18 III) Matt. 28,9-15	2den Paaskedag: Luk. 24,36-45
1 Söndagen efter Påska I) Joh. 20,19-31 II) Joh. 21,1-14 III) Luk. 24,36-48	1ste Søndag efter Paaske: Joh. 21,15-19
2 Söndagen efter Påska I) Joh. 10,11-16 II) Joh. 21,15-25 III) Joh. 10,1-10	2den Søndag efter Paaske: Joh. 10,1-10

3 Söndagen efter Påska I) Joh. 16,16-22 II) Joh. 17,1-8 III) Joh. 14,1-12	3die Søndag efter Paaske: Joh. 14,1-11
[I den svenske evangeliebog er der en bededag på 5. s. e. påske]	Store Bededag Matt. 7,7-14
4 Söndagen efter Påska I) Joh. 16,5-15 II) Joh. 17,9-17 III) Joh. 7,37-39	4de Søndag efter Paaske: Joh. 8,21-36
Böne-Söndag I) Joh. 16,23-33 II) Joh. 17,18-23 III) Luk. 11,1-13	5te Søndag efter Paaske Joh. 17,1-19
Christi Himmelfärds Dag I) Mark. 16,14-20 II) Joh. 17,24-26 III) Luk. 24,49-53	Christi Himmelfarts Dag: Luk. 24,46-53
6 Söndagen efter Påska I) Joh. 15,26-16,4 II) Joh. 15,18-27 III) Luk. 12,4-12	6te Søndag efter Paaske Joh. 17,20-26
Pingest-Dag I) Joh. 14,23-31 II) Joh. 15,10-17 III) Joh. 14,15-21	1ste Pintsedag Joh. 14,15-21
Annandag Pingest I) Joh. 3,16-21 II) Joh. 6,44-51 III) Joh. 12,44-50	2den Pintsedag Joh. 4,19-24 (eller 5-26)
Helga Trefaldighets Dag I) Joh. 3,1-15 II) Joh. 15,1-9 III) Matt. 28,18-20	Trinitatis Søndag Matt. 28,18-20
1 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 16,19-31 II) Luk. 12,13-21 III) Matt. 16,24-27	1ste Søndag efter Trinitatis Luk. 12,13-21
2 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 14,16-24 II) Luk. 14,25-35 III) Luk. 9,51-62	2den Søndag efter Trinitatis Luk. 14,25-35

3 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 15,1-10 II) Luk. 15,11-32 III) Matt. 9,9-13	3die Søndag efter Trinitatis Luk. 15,11-32
4 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 6,36-42 II) Joh. 8,1-11 III) Matt. 7,1-6	4de Søndag efter Trinitatis Matt. 5,43-48
5 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 5,1-11 II) Joh. 1,35-51 III) Matt. 16,13-19	5te Søndag efter Trinitatis Matt. 16,13-26
6 Söndagen efter Trinitatis I) Matt. 5,20-26 II) Matt. 5,17-19 III) Matt. 5,27-42	6te Søndag efter Trinitatis Matt. 19,16-30
7 Söndagen efter Trinitatis I) Mark. 8,1-9 II) Matt. 16,5-12 III) Luk. 14,12-15 Christi Förklaring / Christi Förklaringsdag I) Matt. 17,1-8 II) Joh. 13,31-32 III) Matt. 17,9-13	7de Søndag efter Trinitatis Matt. 10,26-31
8 Söndagen efter Trinitatis I) Matt. 7,15-21 II) Matt. 7,12-14 III) Matt. 7,22-29	8de Søndag efter Trinitatis Matt. 7,22-29
9 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 16,1-9 II) Luk. 12,42-48 III) Luk. 16,10-17	9de Søndag efter Trinitatis Mark. 12,41-44
10 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 19,41-47 II) Joh. 8,21-30 III) Matt. 11,20-24	10de Søndag efter Trinitatis Matt. 11,16-24
11 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 18,9-14 II) Matt. 21,28-31 III) Matt. 23,1-12	11te Søndag efter Trinitatis Luk. 7,36-50

12 Söndagen efter Trinitatis I) Mark. 7,31-37 II) Matt. 12,33-37 III) Matt. 15,29-31	12te Søndag efter Trinitatis Matt. 12,31-42
13 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 10,23-37 II) Matt. 5,43-6,4 III) Matt. 11,25-30	13de Søndag efter Trinitatis Matt. 20,20-28
14 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 17,11-19 II) Joh. 5,1-14 III) Luk. 4,23-30	14de Søndag efter Trinitatis Joh. 5,1-15
15 Söndagen efter Trinitatis I) Matt. 6,24-34 II) Luk. 10,38-42 III) Matt. 6,19-23	15de Søndag efter Trinitatis Luk. 10,38-42
16 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 7,11-17 II) Joh. 11,1-45 III) Joh. 5,19-21	16de Søndag efter Trinitatis Joh. 5,17-29
17 Söndagen efter Trinitatis I) Luk. 14,1-11 II) Mark. 2,18-3,5 III) Mark. 7,1-23	17de Søndag efter Trinitatis Matt. 18,1-20
18 Söndagen efter Trinitatis I) Joh. 10,23-38 II) Joh. 10,23-38 III) Mark. 10,17-27	18de Søndag efter Trinitatis Joh. 15,1-17
19 Söndagen efter Trinitatis I) Matt. 9,1-8 II) Joh. 9,1-41 III) Luk. 13,10-17	19de Søndag efter Trinitatis Joh. 1,35-52
20 Söndagen efter Trinitatis I) Matt. 22,1-14 II) Matt. 13,44-46 2) Matt. 21,33-46	20de Søndag efter Trinitatis Matt. 21,28-44
21 Söndagen efter Trinitatis I) Joh. 4,46-53 II) Matt. 16,1-4 III) Matt. 9,27-31	21de Søndag efter Trinitatis Joh. 4,34-42 eller Joh. 6,58-69
22 Söndagen efter Trinitatis I) Matt. 18,23-35 II) Matt. 18,15-22 III) Mark. 4,21-25	22de Søndag efter Trinitatis Luk. 9,51-56

[I den svenske evangeliebog findes allehelgensdag i et særskilt afsnit med Högtidsdagar].	Allehelgensdag Matt. 5,13-16
23 Søndagen efter Trinitatis I) Matt. 22,15-22 II) Mark. 12,41-44 III) Matt. 17,24-27	23de Søndag efter Trinitatis Luk. 17,20-33 eller Matt. 17,24-27
24 Søndagen efter Trinitatis I) Matt. 9,18-26 II) Joh. 6,37-40 III) Luk. 20,27-40	24de Søndag efter Trinitatis Joh. 11,19-45
25 Søndagen efter Trinitatis I) Matt. 24,15-28 II) Matt. 24,1-14 III) Matt. 24,35-44	25de Søndag efter Trinitatis Luk. 12,32-48
26 Søndagen efter Trinitatis I) Matt. 25,31-46 II) Joh. 25,22-29 III) Matt. 13,47-50	26de Søndag efter Trinitatis Matt. 25,31-46
27 Søndagen efter Trinitatis I) Matt. 25,1-13 II) Luk. 13,22-29 III) Matt. 25,14-30	27de Søndag efter Trinitatis se 6te Søndag efter Helligtrekonger. [Ingen nye tekster]

Högtidsdagar, som årligen firas	
Jungfru Marie Kyrkogång eller Kyndelmässe Dag (Firas på Søndag.) I) Luk. 2,22-32 II) Joh. 1,16-18 III) Matt. 13,31-33	[Findes ikke i danske alterbøger i 1800-tallet]
Jungfru Marie Bebudelse Dag I) Luk. 1,26-38 II) Luk. 1,39-45 III) Luk. 1,46-55	[Fejres i Danmark på 5. søndag i fasten. Og anføres i alterbogen på denne søndag]
Den Hel. Johannis Döparens Dag I) Luk. 1,57-80 II) Luk. 1,5-25 III) Mark. 6,14-29	[Findes ikke i danske alterbøger i 1800-tallet]

Den Helga Michaelis Dag (Firas på Söndag) I) Matt. 18,1-11 II) Mark. 10,13-16 III) Mark. 9,33-50	[Findes ikke i danske alterbøger i 1800-tallet]
All Helgona Dag (Firas på Söndag) I) Matt. 5,1-12 II) Matt. 5,13-16 III) Luk. 6,20-26	[Fejres i Danmark på 1. søndag i november. Og anføres i alterbogen imellem 21. og 22. søndag efter trinitatis]
[Herefter følger lidelseshistorien m.m.]	

BEMÆRKNINGER

Der anføres først søndagens eller helligdagens navn ifølge det danske forslag fra 1880, samt den foreslåede evangelieperikope.

Derefter bemærkninger vedrørende forholdet til den svenske ordning fra 1860 (SE1860).

Og til sidst bemærkninger om, hvor perikopen er brugt i Missale Lundense. Her anvender jeg nogle forkortelser og numre (ML), som henviser til min bog om *Perikoper og kirkeår i Danmark på reformationstiden* (2025).

I et vist omfang – men ikke konsekvent – inddrager jeg danske alterbøger før 1770.

Indledende citat fra svensk højmesseordning omkring 1860

I den lille svenske evangeliebog fra 1863, som jeg bruger, findes der en højmesseordning, hvorfra jeg i det følgende citerer den del, der vedrører de bibelske læsninger og prædikenen. De to læsninger fra den gamle første række skal læses fra alteret i alle årene. De nye prædiketekster skal kun læses og bruges som prædiketekster. Det var en tilsvarende ordning, der var gældende i Danmark i de første år efter 1885.

...

Sedan läses Epistelen, och må begynnas sålunda:

Desse efterföljande ord skrifwer Profeten N., Evangelisten N. Apostelen N., hwarefter sjunges en gradualpsalm.

Derefter läses eller siunges dagens af ålder nyttjade Evangelium, samt hårpå Tron, hwarunder i förra fallet, Presten står wånd till Församlingen.

Om Tron siunges, bruges den i Psalmboken införda rimade Tron.

Då Tron läses, må den Apostoliska Tron nyttjas:

Wi tro på Gud Fader, allsmäktig ...

...

Sedan siunges en tjenlig kort Psalm eller Vers til Predikstolen, hwarefter Predikan hållas, i anledning af de antingen wanliga, eller för särskilda dagar påbudna Texter.

...

1ste Søndag i Advent: Luk. 4,16-30 (eller 16-21)

Den svenske ordning fra 1860 (SE1860) har på samme søndag i tredje række Luk. 4,16-22. Perikopeomfanget er anderledes end i det danske forslag, men der er en tydelig sammenhæng.

Missale Lundense deler perikopen op. Den bruger Luk. 4,14-22 til onsdag efter 2. s. e. h3k. (ML031), mens Luk. 4,23-30 bruges til mandag efter 3. s. i fasten (ML0781). Her er der ikke spor af nogen sammenhæng.

2den Søndag i Advent: Matt. 25,1-13

Her bruger SE1860 nogle andre perikoper på søndagen. Ifølge den svenske ordning er Matt. 25,1-13 evangeliet i første række til 27. s. e. trin. Og derfor har det ikke været muligt for svenskerne at bruge den på andre dage.

Missale Lundense bruger Matt. 25,1-13 til en lang række helgendage, herunder Lucia den 13. dec. (ML216). Og det har måske haft betydning for det danske forslag. I de ældre danske alterbøger har perikopen ikke været brugt, så den var ledig i 1880.

3die Søndag i Advent: Luk. 1,67-80

SE1860 bruger tre andre evangelieperikoper på den dag. Men perikopen bruges i en længere form på Den Hel. Johannes Döparens Dag: Luk. 1,57-80.

I Missale Lundense bruges perikopen ikke i sin helhed. Det skyldes nok den liturgiske brug af Benedictus ved tidebøn (Laudes). Men der er et lille overlap i forhold til evangelieperikopen på Johannes Døbers dag: Luk. 1,57-68 (ML277). I de danske alterbøger før 1770 brugtes perikopen på Skt. Hans dag i en længere beskæring: Luk. 1,57-80. Perikopen var altså blevet ledig efter 1770.

4de Søndag i Advent: Joh. 3,22-36

SE1860 bruger perikopen på samme dag til anden række.

Missale Lundense bruger perikopen på onsdagen efter 4. s. e. påske (ML116).

1ste Juledag: Joh. 1,1-14 (eller 1-18)

SE1860 har perikopen i den korte beskæring både i første og anden række.

I Missale Lundense bruges den til højmesse på juledag (ML017). Det er den samme brug af perikopen som foreslået i det danske udkast 1880.

2den Juledag: Matt. 10,32-39

SE1860 bruger perikopen på samme dag til anden række.

I Missale Lundense bruges perikopen i en lidt anden beskæring (Matt. 10,34-42) på en helgendag den 10. maj for Gordianus og Epimachus. Det er en beslægtet brug af perikopen, men på en helt anden dag.

Søndag efter Juul: Luk. 2,25-32

SE1860 bruger ikke perikopen på denne dag, men bruger den på kyndelmisse (Jungfru Marie Kyrkogång) i en lidt længere beskæring: Luk. 2,22-32.

Missale Lundense har også perikopen på kyndelmisse den 2. februar (ML231), men igen i den lidt længere beskæring: Luk. 2,22-32.

I de danske alterbøger før 1770 blev perikopen også brugt den 2. februar på Marie renselsesdag i den lidt længere beskæring. Så det var en perikope, som af forskellige grunde var næsten selvskreven til at blive brugt igen.

Nyaarsdag: Matt. 6,5-13

SE1860 har andre evangelieperikoper til dagen og bruger slet ikke perikopen med Fadervor.

Missale Lundense bruger heller ikke perikopen. Man har nok ment, at det ikke var relevant at have evangelieteksten som perikope, når Fadervor blev almindelig brugt som bøn i gudstjenesten.

Søndag efter Nyaar: Matt. 2,13-18

På denne søndag bruger SE1860 ikke perikopen. Men den bruges i den svenske ordning på anden juledag i tredje række.

På denne søndag er der en markant forskel mellem Danmark og Sverige på evangelieperikopen i første række. Den danske alterbog havde perikopen om hjemkomsten fra Egypten (Matt. 2,19-23), mens den svenske alterbog havde perikopen om Jesu dåb (Matt. 3,13-17). Denne sidste perikope bruges i den danske alterbog til fastelavns søndag.

I Missale Lundense bruges perikopen om flugten til Egypten og barnemordet i Betlehem på de uskyldige børns dag den 28. dec. (ML020). Den dag har ikke været markeret i de danske alterbøger efter reformationen, og perikopen ikke været brugt i Danmark efter reformationen.

Helligtrekongersdag: Matt. 2,1-12

SE1860 har perikopen på samme dag i første række.

Og Missale Lundense har også perikopen til dagen (ML025).

I 1880 var dagen ikke længere officiel helligdag i Danmark. Den var blevet afskaffet i 1770, men udvalget foreslår alligevel de gamle tekster til dagen.

1ste Søndag efter Helligtrekonger: Mark. 10,13-16 eller Mark. 6,1-6

SE1860 bruger ikke nogen af de to perikoper. Mark. 10,13-16 om de små børn bruges dog på Den Helga Michaelis Dag i anden række.

I Missale Lundense bruges Mark. 10,13-16 på fredag efter 5. s. e. trin. (ML147). Der er næppe nogen sammenhæng her. I ældre danske alterbøger har teksten

ikke været brugt som perikope, men den har derimod været brugt i dåbsritualet.

2den Søndag efter Helligtrekonger: Luk. 19,1-10

SE1860 bruger perikopen på samme søndag i tredje række.

Missale Lundense bruger ikke perikopen.

3die Søndag efter Helligtrekonger: Luk. 17,5-10

SE1860 bruger ikke perikopen på denne dag. Men den bruges i en lidt kortere beskæring i tredje række på septuagesima søndag.

Missale Lundense bruger perikopen i en længere beskæring på fredag efter 1. s. e. trin. (ML135).

4de Søndag efter Helligtrekonger: Matt. 14,22-33

SE1860 bruger perikopen i en lidt længere beskæring (Matt. 14,22-36) på samme dag i tredje række.

Missale Lundense bruger perikopen på oktavfesten den 6. juli for apostlene Peter og Paulus (ML286).

5te Søndag efter Helligtrekonger: Matt. 13,44-52

SE1860 bruger ikke på denne søndag perikopen med lignelsen om skatten og perlen. Men perikopen bruges i en kortere beskæring (Matt. 13,44-46) på 20. s. e. trin.

Missale Lundense bruger perikopen til et stort antal kvindelige helgener, fx Barbara den 4. dec. (ML211).

6te Søndag efter Helligtrekonger

Der henvises til 27. s. e. trin, som i den daværende danske alterbog. Ingen nye tekter. Og dagen findes ikke i den svenske evangeliebog.

Septuagesima: Luk. 19,11-27

SE1860 bruger ikke perikopen, hverken på denne dag eller i øvrigt.

Missale Lundense bruger perikopen i en lidt anden beskæring (Luk. 19,12-26) til nogle gejstlige helgener, fx Nicolaus den 6. december (ML212).

Sexagesima: Mark. 4,26-32

SE1860 bruger ikke perikopen til denne søndag. Men den bruges i en lidt kortere beskæring (Mark. 4,26-29) på 5. s. e. helligtrekonger.

Missale Lundense bruger perikopen i en lidt længere beskæring (Mark. 4,24-34) på fredagen efter 4. s. e. helligtrekonger (ML038).

Begge dage ligger i nærheden af sexagesima søndag.

Fastelavssøndag: Luk. 18,31-43

Der er her tale om den gamle perikope til dagen, som man i Danmark stoppede med at bruge på reformationstiden for at erstatte den med perikopen om Jesu dåb (Matt. 3,13-17).

SE1860 har fortsat perikopen til første række på fastelavns søndag.

Missale Lundense har også perikopen på den søndag (ML051: Dominica quinquagesime).

1ste Søndag i Fasten: Luk. 22,24-32

SE1860 bruger ikke perikopen, hverken på denne søndag eller i øvrigt.

Missale Lundense bruger perikopen til to helgendage, bl.a. Apollinaris den 23. juli (ML296).

2den Søndag i Fasten: Luk. 18,1-8

SE1860 bruger ikke perikopen, hverken på denne søndag eller i øvrigt.

Missale Lundense bruger heller ikke perikopen.

3die Søndag i Fasten: Mark. 9,17-29

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men på den forudgående søndag til tredje række i en lidt længere beskæring: Mark. 9,14-32.

Missale Lundense bruger ikke perikopen.

Midfaste Søndag: Joh. 6,35-51

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men på anden pinsedag i anden række i en lidt kortere beskæring: Joh. 6,44-51.

Missale Lundense bruger perikopen i den korte beskæring på onsdagen i ugen efter pinsedag (ML127).

Mariæ Bebudelse: Luk. 1,46-56

I den danske alterbog blev Mariæ bebudelses dag efter 1770 anbragt på 5. søndag i faste, mens den svenske evangeliebog havde opretholdt en 5. søndag efter faste og i stedet havde et tillæg med særlige højtidsdage.

SE1860 har perikopen på helligdagen i tredje række i en lidt kortere beskæring: Luk. 1,46-55.

Missale Lundense bruger perikopen på Mariæ besøgelses dag den 2. juli i en lidt længere beskæring: Luk. 1,39-56 (ML 284). I den samme lidt længere beskæring fandtes den i de danske alterbøger før 1770 til Mariæ besøgelsesdag.

Palmesøndag: Matt. 26,6-13 eller Joh. 12,1-8

Begge de to foreslåede perikoper handler om salvingen i Betania.

SE1860 har Johannes-perikopen i anden række i længere beskæring: Joh. 12,1-16, som også omfatter indtoget i Jerusalem. I første række har den svenske evangeliebog som »evangelielæsning« en perikope om nadverens indstiftelse:

1. Kor. 11,23-29. Det skal ses i sammenhæng med, at der ikke er nogen skærtorsdag. Matthæus-perikopen bliver ikke brugt i den svenske evangeliebog. I Missale Lundense bruges hele Matthæusevangeliets lidelseshistorie (kap. 26 og 27) til palmesøndag (ML092). Men det er en noget anden brug. På mandagen efter palmesøndag er evangelieperikopen Joh. 12,1-36 (ML093).

Skærtorsdag: Joh. 13,1-15

I den svenske evangeliebog er der ikke nogen skærtorsdag, og derfor er der ikke nogen umiddelbare paralleller i SE1860. Og perikopen bliver ikke brugt på andre dage i SE1860.

Missale Lundense bruger perikopen på den samme helligdag (ML096). I Danmark efter reformationen kom perikoperne til at handle om nadverens indstiftelse, fordi Kirkeordinansen foreskrev, at det skulle være dagens hovedtema. Ved aftengudstjenesten skulle der ifølge Kirkeordinansen prædikes over den gamle perikope fra Joh. 13,1-15, men den blev ikke optaget i de danske alterbøger.

Langfredag: Lidelseshistorien

Ifølge Kirkeordinansen og Kirkeritualet skal der i Danmark på langfredag læses lidelseshistorien i en version, der er en sammenskrivning af de fire evangelier. Og den ordning foreslås opretholdt, så det danske udvalg foreslår i 1860 ikke nogen nye evangelieperikoper. Derimod foreslås der, som noget nyt, en gammeltestamentlig læsning fra Esajas 53,1-12.

I den svenske evangeliebog anføres i den gamle første række Luk. 23,32-43, og der anføres ikke nogen evangelieperikoper til anden og tredje række. Der findes dog også her en »Christi Pinas Historia. Af alla Evangelisterne utdragen«. Den er underinddelt i seks akter og må formentlig være beregnet til at bruges ved nogle passionsgudstjenester. Evangelieharmonien indeholder også et afsnit som er beregnet til påskedag, og et afsnit som er beregnet til Kristi himmelfarts dag.

I Missale Lundense læses på langfredag lidelseshistorien efter evangelisten Johannes: Joh. 18,1-19,42 (ML096).

1ste Paaskedag: Joh. 20,1-18

SE1860 har Johannes-perikopen til påskedag i anden række, men i en kortere beskæring: Joh. 20,1-10.

Missale Lundense bruger perikopen på lørdag i ugen efter påskedag, men i en endnu kortere beskæring: Joh. 20,1-9 (ML105).

2den Paaskedag: Luk. 24,36-45

SE1860 bruger ikke perikopen på anden påskedag, men bruger den på 1. søndag efter påske i tredje række. Perikopen er her lidt længere: Luk. 24,36-48.

Missale Lundense bruger Lukasperikopen på tirsdag efter påskedag i en lidt længere beskæring: Luk. 24,36-47 (ML101).

Denne tirsdag var også helligdag i de danske alterbøger før 1770, og her var perikopen: Luk. 24,36-48.

1ste Søndag efter Paaske: Joh. 21,15-19

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men i anden række på den følgende søndag, 2. s. e. påske. Her er perikopelængden: Luk. 21,15-25.

I Missale Lundense bruges perikopen på vigilien den 28. juni forud for Peters og Paulus' dag (ML280).

2den Søndag efter Paaske: Joh. 10,1-10

SE1860 har perikopen på samme søndag i tredje række.

Missale Lundense bruger perikopen på tirsdagen efter pinsedag (ML126).

I Danmark var denne tirsdag før 1770 tredje pinsedag, og perikopen var den samme: Joh. 10,1-10. Så perikopen var i Danmark blevet ledig efter 1770.

3die Søndag efter Paaske: Joh. 14,1-11

SE1860 har perikopen på samme dag i tredje række, men lidt længere: Joh. 14,1-12.

I Missale Lundense bruges perikopen på helgendagen for apostlene Filip og Jakob den 1. maj. Her er perikopen også lidt længere: Joh. 14,1-13.

Store Bededag: Matt. 7,7-14

Bededag på 4. fredag efter påske er en dansk specialitet og har ikke en umiddelbar svensk parallel. Men i den svenske evangeliebog er der en Böne-Söndag, som også er lagt i tiden efter påske, nemlig på 5. s. e. påske. Her handlede den gamle perikope (Joh. 16,23-33) i forvejen om bøn.

SE1860 bruger ikke Mattæus-perikopen om bønnehørelse på bønesøndagen eller i øvrigt.

Missale Lundense bruger heller ikke perikopen.

4de Søndag efter Paaske: Joh. 8,21-36

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men den bruges på 10. søndag efter trinitatis i en lidt kortere beskæring: Joh. 8,21-30.

Missale Lundense bruger perikopen på mandagen efter 2. søndag i faste. Den er her lidt kortere: Joh. 8,21-29 (ML064).

5te Søndag efter Paaske: Joh. 17,1-19

I den svenske evangeliebog kaldes denne søndag for »Böne-Söndag«, men evangelieteksten i første række er den samme som i den danske alterbog, men dog lidt længere: Joh. 16,23-33.

SE1860 bruger ikke perikopen på bønesøndagen, men den bruges på 3. søndag efter påske i anden række og i en kortere beskæring: Joh. 17,1-8.

Christi Himmelfarts Dag: Luk. 24,46-53

SE1860 bruger perikopen på samme dag i tredje række; den er dog lidt kortere: Joh. 24,49-53.

Missale Lundense bruger ikke denne perikope.

6te Søndag efter Paaske: Joh. 17,20-26

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men den bruges på Kristi himmelfarts dag i anden række, dog lidt kortere: Joh. 17,24-26.

Missale Lundense bruger den i en meget længere beskæring på palmelørdag: Joh. 17,1-26.

1ste Pintsedag: Joh. 14,15-21

SE1860 bruger Johannes-perikopen på samme dag til tredje række.

Missale Lundense bruger perikopen til vigilien forud for pinsedag (ML123).

2den Pintsedag: Joh. 4,19-24 (eller 5-26)

SE1860 bruger ikke perikopen på denne helligdag, men derimod på 2. søndag efter helligtrekonger i den lange version i anden række: Joh. 4,5-26.

Missale Lundense bruger perikopen på fredag efter 3. søndag i fasten i en endnu længere version: Joh. 4,5-42 (ML075).

Trinitatis Søndag: Matt. 28,18-20

SE1860 bruger perikopen på samme søndag i tredje række.

Missale Lundense bruger perikopen på fredag efter påskedag.

1ste Søndag efter Trinitatis: Luk. 12,13-21

SE1860 bruger perikopen på samme søndag i anden række.

Missale Lundense bruger den i samme kirkeårsperiode på fredagen efter 2. søndag efter trinitatis i en lidt længere beskæring: Luk. 12,11-21 (ML138).

2den Søndag efter Trinitatis: Luk. 14,25-35

SE1860 bruger Lukas-perikopen på samme søndag i anden række.

I Missale Lundense bruges perikopen på dagen for overførslen af hertug Knuds knogler den 25. juni: Luk. 14,26-33 (ML278).

3die Søndag efter Trinitatis: Luk. 15,11-32

SE1860 bruger Lukas-perikopen på samme søndag i anden række.

Missale Lundense bruger perikopen et andet sted i kirkeåret, nemlig lørdagen efter 2. søndag i fasten (ML069).

4de Søndag efter Trinitatis: Matt. 5,43-48

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men senere i trinitatistiden, på 13. søndag efter trinitatis og i en længere beskæring: Matt. 5,43-6,4.

Missale Lundense bruger perikopen i fastetiden, på fredagen efter askeonsdag i en endnu længere version: Matt. 5,43-6,6 (ML054).

5te Søndag efter Trinitatis: Matt. 16,13-26

SE1860 bruger perikopen på samme søndag i tredje række og i en kortere beskæring: Matt. 16,13-19.

Missale Lundense bruger Matthæus-perikopen på en del helgendage, bl.a. dagen for Peters stol den 22. februar: Matt. 16,13-19 (ML238).

6te Søndag efter Trinitatis: Matt. 19,16-30

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men et helt andet sted i kirkeåret, nemlig på septuagesima søndag i anden række og i en meget kortere beskæring: 19,27-30.

Missale Lundense bruger Matthæus-perikopen i en meget kortere beskæring på dagen for Paulus' omvendelse den 25. januar: Matt. 19,27-29 (ML227), samt på Paulus' dag den 30. juni (ML282).

7de Søndag efter Trinitatis: Matt. 10,26-31.

SE1860 bruger ikke Matthæus-perikopen på denne søndag eller andre steder i kirkeåret. Der er i den svenske evangeliebog et dobbelt sæt perikoper: dels til 7. søndag efter trinitatis og dels til »Christi Förklaringsdag«. Jeg har ikke nærmere undersøgt de svenske regler vedrørende forholdet mellem de to sæt perikoper. Missale Lundense bruger perikopen til helgendagen for kong Knud den 10. juli: Matt. 10,26-32 (ML287) – samt to andre helgendage.

8de Søndag efter Trinitatis: Matt. 7,22-29

SE1860 bruger perikopen på samme søndag i tredje række.

Missale Lundense bruger ikke perikopen.

9de Søndag efter Trinitatis: Mark. 12,41-44

SE1860 bruger ikke Markus-perikopen på denne søndag, men den bruges senere i trinitatistiden på 23. søndag efter trinitatis.

Missale Lundense bruger ikke perikopen.

10de Søndag efter Trinitatis: Matt. 11,16-24

SE1860 bruger perikopen i en lidt kortere beskæring til denne søndag i tredje række: Matt. 11,20-24.

I Missale Lundense bruges den også i trinitatistiden, nemlig til fredagen efter 12. søndag efter trinitatis: Matt. 11,20-24 (ML168).

11te Søndag efter Trinitatis: Luk. 7,36-50

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag. Men den bruges på 2. søndag i fasten i anden række.

I Missale Lundense bruges perikopen i fastetiden, på fredagen efter 5. søndag i faste (ML088).

12te Søndag efter Trinitatis: Matt. 12,31-42

SE1860 bruger Matthæus-perikopen på denne søndag i anden række, men i en noget kortere beskæring: Matt. 12,33-37.

Missale Lundense bruger perikopen på onsdagen efter sexagesima søndag: Matt. 12,30-37 (ML049). Desuden bruges den på onsdagen efter 11. søndag efter trinitatis (ML164).

13de Søndag efter Trinitatis: Matt. 20,20-28

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, eller i kirkeåret i øvrigt.

Missale Lundense bruger perikopen på apostlen Jakobs dag den 25. juli (ML298).

14de Søndag efter Trinitatis: Joh. 5,1-15

SE1860 bruger perikopen på denne søndag i anden række: Joh. 5,1-14.

Missale Lundense bruger perikopen i fastetiden, på fredagen efter 1. søndag i fasten: Joh. 5,1-5 (ML061).

15de Søndag efter Trinitatis: Luk. 10,38-42

SE1860 bruger perikopen på denne søndag i anden række.

Missale Lundense bruger perikopen på to helgendage: på Marthas dag den 27. juli (ML299) og på Mariæ himmelfart den 15. august (ML317).

16de Søndag efter Trinitatis: Joh. 5,17-29

SE1860 bruger perikopen på denne søndag i tredje række, men i en kortere beskæring: Joh. 5,19-21.

Missale Lundense bruger ikke perikopen.

17de Søndag efter Trinitatis: Matt. 18,1-20

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men perikopen bruges på Den Helga Michaelis Dag i første række i en kortere version: Matt. 18,1-11.

Missale Lundense bruger også perikopen på Mikaels dag: Matt. 18,1-10.

De danske alterbøger før 1770 havde også perikopen på Mikkels dag: Matt. 18,1-10. Mikkelsdag var i alterbogen placeret efter 17. s. e. trinitatis, så der er her en ret tydelig sammenhæng med det ældre danske kirkeår.

18de Søndag efter Trinitatis: Joh. 15,1-17

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men i anden række på pinse-dag i en kortere beskæring: Joh. 15,10-17.

Missale Lundense bruger perikopen på helgendage, bl.a. Vitalis den 28. april (ML251) og til vigilien forud for apostlene Simon og Judas den 28. oktober (ML353): Joh. 15,1-11.

19de Søndag efter Trinitatis: Joh. 1,35-52

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men i anden række på 5. s. e. trin.: Joh. 1,35-51.

Missale Lundense bruger perikopen på vigilien den 29. nov. forud for Andreas' dag: Joh. 1,35-51 (ML209).

20de Søndag efter Trinitatis: Matt. 21,28-44

SE1860 bruger perikopen på denne søndag i tredje række, men i en lidt anderledes beskæring: Matt. 21,33-46.

Missale Lundense bruger perikopen på en fredag i slutningen af kirkeåret, efter 24. s. e. trin., men i en noget kortere beskæring: Matt. 21,28-32 (ML205). Den sidste del af perikopen bruges på fredagen efter 2. søndag i fasten: Matt. 21,33-46 (ML068).

21de Søndag efter Trinitatis: Joh. 4,34-42 eller Joh. 6,58-69

SE1860 bruger ikke nogen af de to perikoper på denne søndag, men de bruges på andre søndage.

Den første perikope bruges i anden række på 3. søndag e. h3k.: Joh. 4,27-42.

Den anden perikope bruges i tredje række på midfaste søndag, men i en noget længere beskæring: Joh. 6,52-71.

Missale Lundense bruger den første perikope i en meget længere beskæring på fredagen efter 3. søndag i fasten: Joh. 6,5-42 (ML075).

Den anden perikope bruges ikke i Missale Lundense.

22de Søndag efter Trinitatis: Luk. 9,51-56

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men i tredje række på 2. s. e. trin. i en lidt længere beskæring: Joh. 9,51-62.

I Missale Lundense bruges perikopen på fredagen efter septuagesima (ML047).

Allehelgensdag: Matt. 5,13-16

SE1860 har udskilt de fleste af de bevarede kalenderfaste helligdage i et særskilt afsnit med Högtidsdagar. Det gælder også »All Helgona Dag«. Perikopen bruges her i anden række.

Missale Lundense bruger perikopen på nogle helgendage, bl.a. Ambrosius' dag den 4. april (ML 246) og Frans af Assisi's dag den 4. oktober (ML 344): Matt. 5,13-19.

23de Søndag efter Trinitatis: Luk. 17,20-33 eller Matt. 17,24-27

SE1860 bruger ikke den første af de foreslåede to perikoper på denne søndag, men den bruges i tredje række på 2. søndag i advent: Luk. 17,20-30.

Den anden perikope fra Matthæus-evangeliet bruges på samme søndag i tredje række.

i Missale Lundense bruges Lukas-perikopen på fredagen efter sexagesima: Luk. 17,20-37 (ML050). Matthæus-perikopen bruges på onsdagen efter 23. s. e. trin. (ML201).

24de Søndag efter Trinitatis: Joh. 11,19-45

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men i anden række på 16. s. e. trin. i en noget længere beskæring: Joh. 11,1-45.

Perikopen bruges ikke i Missale Lundense.

25de Søndag efter Trinitatis. Luk. 12,32-48

SE1860 bruger ikke perikopen på denne søndag, men på søndag efter jul; dog kun et enkelt vers: Luk. 12,32.

Missale Lundense bruger et udsnit af perikopen på nogle helgendage, bl.a. Martins/Mortens dag den 11. november: Luk. 12,35-40 (ML361).

26de Søndag efter Trinitatis: Matt. 25,31-46

Den svenske evangeliebog har på denne søndag en anden evangelieperikope i første række end den danske alterbog, nemlig Matt. 25,31-46. Og det er så den, der foreslås til den nye danske anden række.

I Missale Lundense bruges perikopen til mandagen efter 1. søndag i fasten (ML057).

27de Søndag efter Trinitatis: Ingen nye tekster.

SE1860 har tekster til dagen, men det danske udvalg foreslår i 1880 ikke nye tekster til dagen. Man mener, at det er tilstrækkeligt med den gamle evangelieperikope (Matt. 17,1-9), som også bruges på 6. søndag efter helligtrekonger. s

KONKLUSIONER

Den danske anden tekstrække fra 1885 bliver ofte anset for at være en unik dansk ordning, men det er kun til dels rigtigt. Den autoriserede ordning fra 1885 bygger i alt væsentligt på et udkast fra 1880 fra et firemandsudvalg, som var blevet nedsat af tre danske præstekonventer. Når man ser nærmere på deres overvejelser og udkast, fremgår det tydeligt, at de ikke har arbejdet helt uafhængigt af andre foreliggende ordninger, og efter min vurdering er den vigtigste inspirationskilde den svenske evangeliebog fra 1860 med to nye årgange af prædiketekster.

En afgørende forskel på den svenske evangeliebog fra 1860 og det danske forslag fra 1880 er, at det danske forslag kun har en enkelt ny række, mens den svenske evangeliebog fra 1860 har to nye rækker med prædiketekster, og altså i alt tre årgange. Men de deler en afgørende præmis, nemlig at den gamle tekst-række opretholdes, og at det kun er teksterne fra den gamle række, der læses

eller synges fra alteret. De nye tekster er kun prædiketekster, og de skal holde sig til det foreliggende kirkeår og tage hensyn til de gamle perikoper.

Hvis man ser nærmere på det konkrete valg af prædiketekster, bliver det ret tydeligt, at det danske udkast fra 1880 til nye prædiketekster på mange søndage må være inspireret af den svenske ordning. På 29 søndage og helligdage ud af i alt 66 foreslås der samme evangelietekst som i den svenske ordning. Der er især en stor overensstemmelse i trinitatistiden:

- 1. s. i advent: Luk. 4,16-30 (eller 16-21)
- 4. s. i advent: Joh. 3,22-36
- Juledag: Joh. 1,1-14 (eller 1-18)
- Anden juledag: Matt. 10,32-39
- Helligtrekongers dag: Matt. 2,1-12
- 2. s. e. h3k.: Luk. 19,1-10
- 4. s. e. h3k.: Matt. 14,22-33
- Fastelavns søndag: Luk. 18,31-43
- Mariæ bebudelse: Luk. 1,46-56
- Palmesøndag: Joh. 12,1-8
- Påskedag: Joh. 20,1-18
- 2. s. e. påske: Joh. 10,1-10
- 3. s. e. påske: Joh. 14,1-11
- Kristi himmelfarts dag: Luk. 24,46-53
- Pinsedag: Joh. 14,15-21
- Trinitatis søndag: Matt. 28,18-20
- 1. s. e. trin.: Luk. 12,13-21
- 2. s. e. trin.: Luk. 14,25-35
- 3. s. e. trin.: Luk. 15,11-32
- 5. s. e. trin.: Matt. 16,13-26
- 8. s. e. trin.: Matt. 7,22-29
- 10. s. e. trin.: Matt. 11,16-24
- 12. s. e. trin.: Matt. 12,31-42
- 14. s. e. trin.: Joh. 5,1-5
- 15. s. e. trin.: Luk. 10,38-42
- 16. s. e. trin.: Joh. 5,17-29
- 20. s. e. trin.: Matt. 21,28-44
- Alle helgens dag: Matt. 5,13-16
- 23. s. e. trin.: Matt. 17,24-27
- 26. s. e. trin.: Matt. 25,31-46

Det danske udvalg har dog ikke bare overtaget den svenske ordning uden en selvstændig vurdering. På de fleste søndage og helligdage har de valgt en anden tekst end i den svenske ordning. Og på en del søndage, hvor prædiketeksten er den samme, har teksten en forskellig længde. I andre tilfælde har de formentlig ladet sig inspirere af en evangelieperikope i den svenske evangeliebog, men har valgt at bruge den på en anden søndag eller helligdag. Der er ikke

mange evangelietekster i det danske forslag, som ikke også kan findes på en eller anden søndag i den svenske ordning.

Det danske firemandsudvalg har også orienteret sig om andre ordninger end den svenske ordning fra 1860. De skriver eksempelvis i deres forord, at de har set på nyere perikopeordninger i de tyske lutherske kirker, men har valgt at se bort fra dem, da de tyske ordninger var alt for uafhængige af den gamle nedarvede tekstrække.

En del tyder på, at udvalget har forsøgt at inddrage nogle af de evangelieperikoper, som var blevet ledige i Danmark i 1770 ved helligdagsreduktionen. De anfører tekster til helligtrekongers dag den 6. januar og bruger her den gamle evangelietekst (Matt. 2,1-12) og foreslår (indirekte) dagen som gudstjenestedag. Evangelieperikopen til kyndelmisse (Luk. 2,22-32) bliver foreslået til søndag efter jul. Teksten til 3. påskedag (Luk. 24,36-48) bliver foreslået til 2. påskedag. Teksten til Johannes Døbers dag (Luk. 1,57-79) bliver foreslået til 3. søndag i advent. Teksten til Mariæ besøgelsesdag (Luk. 1,39-56) bliver foreslået til Mariæ bebudelsesdag. Og endelig bliver teksten til Mikkelsdag (Matt. 18,1-10) foreslået til 17. søndag efter trinitatis.

I mine bemærkninger indgår også en undersøgelse af forholdet til et typisk dansk middelalderligt missale: Missale Lundense fra 1514. Det var givet på forhånd, at der normalt ikke ville være overensstemmelse, fordi evangelieteksterne i den gamle første tekstrække normalt er de samme som i missalet – og missalet har kun én evangelieperikope pr. dag. Men jeg havde forventet, at der måske ville være spor af, at det danske udvalg havde inddraget evangelietekster fra hverdagsgudstjenesterne i den følgende uge. Det ser dog ikke ud til at være tilfældet.

Langt de fleste af de foreslåede nye evangelietekster fra udkastet 1880 kan også findes i det middelalderlige missale, som anvender et stort antal evangelieperikoper til hverdage og helgendage. Men ikke meget tyder på, at det har haft indflydelse på det danske udkast fra 1880.

Direkte eller indirekte er der dog nogle overensstemmelser. Det mest markante eksempel er fastelavns søndag, hvor den gamle evangelieperikope (Luk. 18,31-43) på reformationstiden blev erstattet af Matthæus-perikopen om Jesu dåb (Matt. 3,13-17). Her genoptager forslaget den gamle perikope til dagen, som også fortsat blev brugt i den svenske evangeliebog. Et andet oplagt eksempel er helligtrekongers dag den 6. januar; her er det dog mest sandsynligt, at der er tale om en genoptagelse af en dag og en evangelieperikope, som indgik i de danske alterbøger før 1770. Men der er andre dage og perikoper, hvor der godt kunne være tale om en vis inspiration – formentlig indirekte via andre perikopeordninger. Jeg anfører de mest oplagte eksempler og ser i denne forbindelse bort fra mindre forskelle i perikopelængde og begrænser mig til de tilfælde, hvor dagene er i nærheden af hinanden i kirkeåret:

- Lucia, 13. dec.: Matt. 25,1-13 bliver foreslået til 2. søndag i advent.

- Juledag, højmesse: Joh. 1,1-14 bliver foreslået til juledag.
- De uskyldige børn, 28. dec.: Matt. 2,13-18 bliver foreslået til s. e. nytår.
- Fredag e. 4. s. e. k3k: Mark. 4,24-34 bliver foreslået til seksagesima.
- Mandag efter palmesøndag: Joh. 12,1-36 bliver foreslået til palmesøndag i en noget kortere version (Joh. 12,1-8).
- Skærtorsdag: Joh. 13,1-15 bliver foreslået til skærtorsdag.
- 3. påskedag: Luk. 24,36-47 bliver foreslået til 2. påskedag.
- Vigilien før pinsedag: Joh. 14,15-21 bliver foreslået til pinsedag.
- Fredag e. 2. s. e. trin.: Luk. 12,11-21 bliver foreslået til 1. s. e. trin.
- Mikkelsdag, 29. sept.: Matt. 18,1-10 bliver foreslået til 17. s. e. trin.
- Frans af Assisi, 4. okt.: Matt. 5,13-19 bliver foreslået til Alle helgen.
- Fredag e. 24. s. e. trin.: Matt. 21,28-32 bliver foreslået til 20. s. e. trin.
- Vigilien før Andreas, 29. nov.: Joh. 1,35-51 bliver foreslået til 19. s. e. trin.

En anden mulig kilde til udkastet i 1880 kunne være biskop Mynsters forslag i 1839 til ny alterbog og kirkeritual. I dette forslag indgik en ny tredje prædiketekst og en del ændringer i perikopevalget i den gamle række. Forslaget blev ikke autoriseret, men i 1880 var forslaget formentlig ikke gået i glemmebogen. Efter min vurdering er der dog ikke meget, der tyder på, at biskop Mynsters forslag har haft nogen særlig betydning for udkastet i 1880. Mynster forholdt sig meget mere frit til den gamle tekstrække og det gamle kirkeår, end udvalget i 1880 gjorde, og han foreslog også en højmesseordning, hvor den gamle tekst-række ikke rigtigt kunne komme til udfoldelse. Der skulle kun læses én tekst fra alteret, og det var enten epistlen eller evangeliet. Når der prædikes over evangeliet, messes epistlen fra alteret. Og når der prædikes over epistlen eller tredje prædiketekst, messes evangeliet fra alteret. Det er altså kun hvert tredje år, at både epistel og evangelium fra den gamle række bliver læst i gudstjenesten – og på en del søndage har han foreslået andre perikoper end i den gamle række.

Jens Rasmussen har foretaget en grundig og veldokumenteret undersøgelse af forholdet mellem den autoriserede anden række fra 1885 og biskop Mynsters forslag fra 1839. Det er senest sket i en bog om *Folkekirken under kongemagt og folkestyre* (Fønix 2021). På baggrund af denne undersøgelse konkluderer han, at Mynsters forslag har haft stor betydning for perikopevalget i anden tekstrække i 1885. Men i langt de fleste tilfælde bliver de fælles nye perikoper brugt på forskellige dage i kirkeåret – og det er i denne sammenhæng en afgørende forskel. Det er efter min vurdering ikke et signifikant tegn på en afhængighed, at samme perikope bruges på to forskellige dage i kirkeåret.

Hvis man begrænser sig til evangelieteksterne og det oprindelige udkast fra 1880, er der kun 10 gudstjenestedage, hvor de har samme evangelieperikope til samme dag i kirkeåret. Og af disse 10 findes de 7 også i den svenske ordning fra 1860: Juledag (Joh. 1,1-14), Palmesøndag (Joh. 12,1-8), 2. s. e. påske (Joh. 10,1-10), 1. s. e. trin. (Luk. 12,13-21), 3. s. e. trin. (Luk. 15,11-32), 5. s. e. trin. (Matt. 16,13-26), 12. s. e. trin. (Matt. 12,31-42).

Tilbage er der kun 3 gudstjenestedage, hvor det danske udkast fra 1880 har en evangelieperikope, som findes i Mynsters udkast fra 1839, men ikke i den svenske ordning. Og det kan efter min vurdering ikke bære en konklusion om, at Mynsters forslag fra 1839 har været en vigtig inspirationskilde til perikopevalget i det danske udkast fra 1880 og den autoriserede ordning fra 1885.

5. søndag efter helligtrekonger foreslår Mynster som tredje tekst til prædiken Matt. 13,44-52. Og denne samme perikope foreslås i udkastet fra 1880. Den svenske ordning bruger ikke perikopen på denne søndag, men i en kortere beskæring på 20. s. e. trin.

Skærtorsdag foreslår Mynster som tredje tekst Joh. 13,1-17, og det danske udvalg i 1880 foreslår den samme perikope i en lidt kortere beskæring: Joh. 13,1-15. Den svenske evangeliebog har ikke denne helligdag, og derfor har den heller ikke nogen perikope til dagen. Men evangelieperikopen findes i Missale Lundense til dagen, og Kirkeordinansen 1539 anviser teksten som prædiketekst til skærtorsdag aften, så udvalget i 1880 kunne lige vel være inspireret af disse gamle ordninger.

11. søndag efter trinitatis foreslår Mynster som tredje tekst Luk. 7,36-50, og den samme evangelieperikope foreslås af udvalget. Den svenske evangeliebog fra 1860 har andre perikoper til denne søndag, men bruger Luk. 7,36-50 på 2. søndag i fasten.

AUTORISATIONEN I 1885 AF ANDEN RÆKKE

Jeg har i dette notat i den danske sammenhæng koncentreret mig om perikopevalget i det første udkast fra 1880 til en ny række prædiketekster til brug ved siden af den nuværende. Jeg opfatter dette udkast som en nøgletekst i tilblivelsen af den autoriserede anden tekstrække i 1885, og udkastet er især interessant derved, at det indeholder et forord med udvalgets principielle overvejelser. Dette forord har tilsyneladende ikke for alvor været inddraget i den eksisterende sekundærlitteratur.

Hvis man vil læse nærmere om processen og forløbet omkring autorisationen i 1885 er der en grundig artikel af Henning Nielsen i *Lolland-Falsters Stiftsbog* 1985: »Rids af 2. Textrækkes Tilblivelseshistorie« (s. 23-40). Han behandler både forhistorien og drøftelserne i præstekonventerne og omtaler også kort udkastet fra 1880 uden dog at gå i detaljer med det. Han har endvidere undersøgt forhandlingerne i Det Kirkelige Råd 1884-85. I disse forhandlinger deltog to af medlemmerne i 1880-udvalget: Johannes Clausen, som i 1884 var blevet biskop i Aarhus, samt prof. Peder Madsen, som repræsenterede Det Teologiske Fakultet. Det Kirkelige Udvalg foretog nogle mindre ændringer i perikopevalget og indstillede, at den nye række blev autoriseret og trådte i kraft fra 1. søndag i advent 1885. Og således skete det. Henning Nielsen går dog ikke nærmere ind på det konkrete perikopevalg, som har været hovedsagen i dette notat.

I Jens Rasmussens bog fra 2021 om *Folkekirken under kongemagt og folkestyre* er der uddybende undersøgelser af forhandlingerne i præstekonventerne og i Det

Kirkelige Råd, og han har især fokus på relationerne mellem perikopevalget i Mynsters udkast fra 1839 og den autoriserede ordning fra 1885. Der er bl.a. et bilag nr. 2 med »Perikoperne i 2. tekstrække, autoriseret 1885, og J.P. Mynsters forslag fra 1839 (s. 156-159). Dette bilag indeholder de perikoper i 2. tekstrække (1885), som er fælles med Mynsters nye tekstforslag til tredje række. Perikoperne anføres her i bibelsk rækkefølge, først epistelteksterne og derefter evangelie-teksterne. Og han bemærker omhyggeligt i en parentes, hvor der er forskel i perikopernes placering i kirkeåret og tekstlængden – og det er der i langt de fleste tilfælde.